Universitätsbibliothek Paderborn

Aluari Pelagij de pla[n]ctu eccl[es]ie desideratissimi libri duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus rece[n]s illustrati

Alvarus <Pelagius>

Lugduni, 1517

Vigesimusterti[us] ar. de statu abbatu[m] [et] potentia [et] iurisdictio[n]e: Et de eo[rum] effectib[us]. Jn q[ui]bus casibus dispensent abbates. De vitijs quoru[n]dam eo[rum].

urn:nbn:de:hbz:466:1-29953

Visual Library

reſpōſioni capituli vel ſyndici. de elec. dudū. ij. ſm Inno. Et de teſti. preſentiū. li. vj. An prelat⁹ agens repellat̄ ſi excipitur cōtra eū ꝙ non eſt prelat⁹: vel canonice inſtitutus de electio. nihil. ⁊ de teſti. ſpo. in literis. ſm Inno. An prelatus ſit domin⁹ vel procurator vel cuſtos eccleſie vel rerum eccleſie. Et an conditionē eccleſie poteſt facere deteriorem. xij. q. j. ſi priuatū. c. expedit. et. c. res eccleſie. xxiij. q. vij. quod aūt. et de dona. c. ij. ⁊ de cauſa poſ. cum ſuper. per Inno. An liberior eſt ⁊ maior poteſtas prelatorū ꝙ tutorum ⁊ aliorū adminiſtratorū. v. q. iij. quia epi. de preſcrip. veniens. per Inno. ⁊ de ſimo. licet heli. per eundē. An prelatus q̄ iurauit nō repetere rem eccl'ie quā alienauit/vel qua ſpoliatus fuit/poſſit eā petere hoc iuramēto non obſtante. de iureiu. puenit. j. de inſti. cū veniſſent. de re. eccle. non alie. ſiquis. In q̄bus poſſint maiores vel minores p̄lati diſpenſare. de eo. qui fur. or. re. c. ij. ſm Inno. An delictum p̄lati vel populi redundet in dampnū eccleſie. xvj. q. ſi. placuit. ⁊. q. vj. ſi epiſcopū. ⁊. c. ſequē. ⁊. xxv. q. ij. ita nos. xxvij. q. j. ſiquis rapuerit. de excep. cum venerabilis. de dona. c. ij. An propter inſufficientiā/⁊ propter quā prelatus remoueat̄ ab adminiſtratione. de ſimo. licet heli. per Inno. An prelat⁹ negocia eccl'ie ſue preſertim magna/cū cōcilio capituli ſui facere debet. de procura. c. j. per Inno. de his q̄ fi. a pre. nouit. De p̄lato q̄ canonicum nō habuit ingreſſum: ⁊ ideo non eſt prelat⁹: licet eſſe putet̄. vel qui habuit ingreſſum canonicū. ſed poſt fact⁹ eſt heretic⁹/ſimoniacus/vel ſuſpenſus/excōicatus/vel hmōi/an facit fructus ſuos. An tenent ea q̄ facit ꝙdiu ab eccleſia tolerat̄: ſiue ſint alienationes/ſiue ordinū vel beneficiorum collationes/vel quicq̄d aliud. ⁊ an liberent̄ ei ſoluētes. de elec. nihil. maxime per Inno. ⁊ Bern. cōpoſt. ⁊. c. ꝙ ſicut. p eūdem. An ille q̄ putatur cōmuniter prelat⁹ ⁊ in veritate nō eſt decipiat aīas ſubditorū. an valet penitētia ab eo recepta. an abſoluat ꝙdiu ab eccl'ia tolerat̄. e. ti. dudum. ij. maxime ſm Inno. De grauaminib⁹ illatis per p̄latos quum viſitant loca religioſorū non exēpta. ex̄ in clemen. de cēſi. c. ij. De prelatis ſe abſentantib⁹/⁊ vicarios nō dimittentibus. ex̄ de homi. c. j. in gloſ. no. cōtra. li. vj. An prelat⁹ tenēs in curia debitū noie eccleſie ſue: ſi negatur prelat⁹ per aduerſariū: teneat̄ ſe docere prelatū ante litem conteſtatam vide cōpoſt. de electionib⁹. nihil. §. ſed pone ꝙ quidā. An conſuetudine valeat introduci ꝙ ſint plures in eadem eccleſia: ⁊ nullus eorū ſit prelatus. vide q̄d no. Inno. de preben. cū non ignores. An prelat⁹ poſſit dare licentiā ſtudendi ſine capitulo. de magiſt. ſup ſpecula. q̄d not. Archidia. de fi. preſ. c. j. li. vj. in verbo epiſcopi. Prelati tenent̄ cōpellere illos q̄ habent plures dignitates vel eccleſias curam aīarū habentes oſtendere diſpēſationē quā habent ſuper hoc. ex̄ de of. or. c. ordinarij. li. vj. Nō tenet aliqua obligatio vel ſententia facta prelato vel data per prelatū/quin ſubditi ei⁹ teneant̄ viſitatorib⁹ de interrogatis dicere veritatem. c. r. q: pleriq3. li. vj.

¶ Articulus. Uiceſimuſtertius.

QUia vero poſt epiſcopos inter maiores p̄latos in eccleſia dei cōputant̄ Abbates: maxime regulares. Iō poſt tractatū prelatorū in genere tracto de Abbatib⁹. Primo ponendo aliq̄ pauca originalia de eis. Secundo ſummarie iuridice tangendo eorū iuriſdictionem/potentiam/⁊ conditionem. Tertio in quibus offendunt communiter ſubnectendo.

A

Regule monachoꝝ ab eccl'ia approbate.

VT patres teſtantur: Tres fuerunt regule principales ab eccleſia approbate. Prima Baſilij. quā ſeruant greci calogeri ⁊ alij monachi orientales et aliq̄ in ſicilia ⁊ Calabria ⁊ Armenia. Secūda Benedicti. quā ſeruant oēs monachi ⁊ monache occidētales. ſiue Ciſtercienſes ſiue Clarauallenſes Cartuſienſes Camaldulenſes ſancti Petri de morono/q̄ fuit papa Celeſtin⁹. quia fratres monachi de valle vmbroſa in Tuſcia. ⁊ ſancti Guilhelmi de deſerto. Et multa alia genera monachorū in Romana eccleſia militātium: ſiue ſint albi ſiue nigri/ſiue griſi. ¶ Tertia Regl'a Bti Auguſtini. ſub q̄ militāt canonici regulares qui regule inſeruiūt laxiori. ex̄ de ſtatu. mo. q̄d dei. Et fratres ſancti Auguſtini mēdicantes licet ampli⁹ ſe arctauerint per ſuas cōſtitutiones. ⁊ fratres predicatores ampli⁹ arctati per ſua ſtatuta. ⁊ ſancti ſepulcri Hieroſolymitani. Et fratres Premonſtratēſes ⁊ multe ſanctimoniales. ¶ De iſtis tribus regulis. xviij. q. ij. de ſinim⁹. ⁊. c. pernicioſam. xvj. q. j. ſunt nōnulli. ex̄ de ſta. mo. cum ad monaſteriū. c. in ſingulis. c. ea q̄. xij. q. j. c. ij. c. nolo. c. nō dicatis. c. q: per tua. c. ſcimus. c. certe. ex̄ de reli. do. religionū. xix. q. vlti. mandam⁹. ex̄ de eta. ⁊ qua. intellegim⁹ ⁊ de ſta. re. recolentes. ¶ Baſili⁹ ergo fuit prim⁹ regule inſtitutor: poſt ap'los. ⁊ eo tēpore cōmuniter monachi nō erant clerici. xciij. di. a ſubdiacono. xvj. q. j. §. ſuperiori auctoritate. ⁊. l. generaliter. ¶ Tēplarij vero q̄ modo propter eorū flagitia ab eccleſia reprobati ſunt. ⁊ Hoſpitalarij ſolū nomen religioſorū habent. ⁊ fratres de ſpata q̄ dicūtur ducles. ⁊ de Calatraua. ⁊ de Alcātara. ⁊ de chriſto et de Auiſio. ⁊ ſancti Iacobi q̄ ſunt in hiſpania. ⁊ Cruciferorum qui ſunt in Alemānia. Bohemia. Polonia de ordine militari ſunt ab eccleſia approbati ⁊ inſtituti pro fidei defenſione ⁊ terre ſancte. Habent ſuas obſeruātias regulares quas carnalib⁹ operibus ſuis calcant/militantes magis carni contra ſe. j. Pe. ij. ꝙ chriſto. ¶ Quarta ⁊ vltima regula. ab eccleſia approbata. ⁊ ab eccleſia multipliciter cōmendata ⁊ declarata eſt fratrū minorū ſtrictior ⁊ perfectior alijs. quā beatus Frāciſc⁹ inſtituit illā eandē profeſſionem inſtituēs/quam chriſtus ⁊ apoſtoli ſeruauerunt. de qua ex̄ de ver. ſig. exijt. li. vj. ⁊. e. ti. exiui de paradiſo in clemen. Omēs iſte. iiij. regule ab illa regula ap'lica manarūt ſunt de qua loquit̄ Actu. iiij. ⁊. xij. q. j. dilectiſſimis. ſed minorum addit perfectionē euangelicam ⁊ apoſtolicā non habens aliq̄d propriū/etiā in cōmuni vt p3. e. c. exiit. ⁊. c. exiui. ¶ De predicatorib⁹ ⁊ minoribus vltimis ⁊ ſanctis ordinibus/licet multū a ſua perfectione collapſis/⁊ eccleſie ſancte per ꝙ̄ neceſſarijs/q̄ elegerūt in paupertate altiſſima domino famulari: habet̄ ex̄ de exceſſi. pre. c. penul. et vlti. ¶ Carmelite q̄ ſunt de ordine mendicantiū: ⁊ ſunt ab eccleſia approbati. ex̄ de reli. do. religionū. §. ceterū. habent ſuam formā viuendi editam a patriarcha Hieroſolymitano. Eremite certā regulā non habent tamen ſtatus eſt ab eccleſia approbatus. in quo ſtatu anachoritico multa milia patrū in Egypto ⁊ Thebaida ⁊ Paleſtina ⁊ Syria ⁊ in oriente in multiplici parte pfecte vixerūt. hodie dicit quodāmodo. propriū habere poſſunt. De eis legitur ⁊ no. xvj. q. j. q̄ vere. xxvij. q. vij. §. ecce. xix. q. vlti. §. econtra. ex̄ de ex. prela. cū ex eo. §. fi. li. vj. vbi tenet Archid. ꝙ eremita non eſt perſona religioſa: niſi deuoueat ſe alicui religioni de approbatis. de hoc etiā no. xxvij. q. j. de viduis. j. in gloſ. poteſt ergo. De his etiā legit̄ ⁊ no. ex̄ de elec. cū monaſterium. per Inno. ⁊. ij. q. vij. §. vlti. ⁊ de verbo. ſig. priuilegiū li. vj. Et adde hic q̄d de iſtis ſcripſi. j. in. §. et quo ſponſalia li. ar. in primis chartis ⁊ in. §. adhuc circa iſtū. in ar. lxiij. in princi. ¶ Dicit̄ autē Abbas ab abba grece q̄d eſt pater latine. Un ap'ls ad Ro. viij. In quo clamamus abba pater xxiij. q. iiij. §. ex his. ⁊. q. vj. §. ex his. in fi. In interpretationibus autē biblie dicit̄ Abba pater vel paternitas Syrū eſt non hebreū. ¶ Abbas ſuper fratrū tranſgreſſiones. ex̄ de ſta. mo. cū ad monaſterium. §. prior. ⁊. c. ea que. §. j. non ſit per patrum traditiones conſtituitur. qui abbas eligitur vt ſit mandatorū cultor. xviij. q. ij. ſiquis abbas. vitiorum vltor. Bern. de precepto. Quoſcūq3 inueneris de tuis fratribus triſtes/puſillanimes/murmuroſos/ipſorum te patrem/ipſorum te ſtatuas eſſe abbatem: cōſolando/exhortando/increpando. xlv. di. c. j. c. cū beatus. agis opus tuū portas onus tuū. portādo ſaluas. quos ſanando portas.

Baſi.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Gal.vi.l.diſt.ponderet. Si quis vero ita ſanus eſt vt ma‑giſ iuuet te: q̄ iuuetur a te: huius te nō patrē/ſed parem: comitem/non abbatē cognoſcas. Bern. ibidem. ¶ Ma‑gnopere debet ſolicitudinem gerere abbas. ex̄ de ſta.mo. cū ad monaſteriū. §.prior.cum.§.ſeq. Et omni ſagacitate et induſtria curare: ne aliquā de ouibus ſibi traditis per‑dat. Nouerit enī infirmarū ſe curam ſuſcepiſſe animarū. ii.Cor.xi.ibi. Quis infirmatur ꝛ ego nō infirmor: nō ſup ſanos tyrannidem.x.q.iii.cauendū. benedictus in regno. ¶ Abbas in imperijs ſit ꝓuidus: et cōſideratus: ſiue ſcḋm deū ſiue ſcḋm ſeculum ſiue ſcḋm opera que iniūgit diſcernat ꝛ tēperet cogitet diſcretionē ſancti Jacob dicentis. Gen. xxxiii. Si greges meos plus in ambulando fecero labo‑rare: morientur cuncti vna die. ibidem.

¶ Repertorium abbatum. **B**

Abbas non ab ep̄o deponitur: ſed a monachis.xviii.q.ii. ab‑bas.i.ꝛ.c.ſeq.xvi.q.vlti.c.vlti. In abbatē debet eligi q̄ ſit dignus morib⁹ atq; acti‑bus monaſtice diſcipline.xviii.q.ii.abba‑tem.i.ꝛ.ii. Abbas debet eſſe cautus in regimine. humilis/ caſtus/miſericors/diſcretus/ꝛ ſobrius: ꝛ talis qui diuina precepta verbis ꝛ exēplis oſtendat.xviii.q.ii. ſi q̄s abbas. Irrequiſito abbate exēpto nil debet ep̄s in ipſius mona‑ſterio exercere.xviii.q.ii.luminoſo. Subeſt correctioni et depoſitioni ep̄i abbas nō exemptus.xviii.q.ii.abbates.c. abbatibus.c.ſi quis.ex̄ de ſta.mona.ea que.§.q̄ ſi. Abbas exēptus pape. vt ibi. Abbas ſolus habet poteſtatē in mo‑naſterio.xviii.q.ii.nullam.ex̄ de ſta.mo.c.cum ad monaſte riū.§.abbas. Poteſt abbas cōferre duos ordines primos ſacerdos exiſtēs ꝛ munere benedictionis recepto. lxix.di. quoniā.ex̄ de eta.ꝛ quali.cū cōtingat.de ſup.ne.pre.c.i.vi‑de etiā quod legit̄ ꝛ no.ex̄ de priuil.abbates.lib.vi. Cū nō debet quis eſſe in diuerſis abbatijs.xx.q.i.vnum.ex̄ de re‑li.do.ne nimia. Diſpenſat cū monacho vt habeat ſpecialē cellam.xviii.q.ii.nullus.xx.q.iiii.monachū.ex̄ de exceſ.pre. cū ex eo.§.fi.lib.vi. Non pōt monachus ſine ſuo conſenſu vouere.xx.q.iiii monachis. Sine ſua licētia non licet mo‑nachis aliq̄d vēdere/accipere/donare/nec multa alia fa‑cere.xii.q.i.non dicatis.liiii.diſt.abbati. Poteſt deponi ab ep̄o abbas criminoſus inuito conuentu.xviii.q.ii. ſi quis. Non licet abbati alienare bona monaſterij abſq; conſen ſu epiſcopi.xii.q.ii.abbatibus.xvii.q.iiii. in vēditionibus. Non poteſt audire cōfeſſiones vel iniungere penitētias: niſi ſuorū ſubditorum.xvi.q.i.peruenit.ꝛ.c.ſeq. Non licet abbatibus aliter q̄ ep̄s regulariter eis indulſerit diuina officia decātare.xii.diſt.de his. Non profeſſus non pōt eli gi in abbatem.ex̄ de elec.cū in magiſtrū.ꝛ.c.nullus. li.vi. Reuerentiā ꝛ obedientiā tenent̄ facere ep̄o ſaluo ordine ſuo.ex̄ de ſimo.ne dei. Abbates eiuſdē regule de triennio in trienniū ad capitulū debent venire: ꝛ equaliter viuere ex̄ de ſta.mona.in ſingulis.ꝛ.c.ne in agro.§.vlti.in clemē.

Abbates exēpti in talibus capitulis corrigi poſſunt: ſed nō deponi.c.ti.ea que. Huius cōcilia ſine preiudicio epi‑ſcoporū fieri debent.vt pre.c.in ſingulis. Abbas ſuū ſub‑ditum ad arctiorē ordinem petita licentia tranſeuntē re‑uocare nō pōt.de regu.ſane. An de religione maiori ad religionē laxiorem nō petita licentia tranſiens efficiatur irregularis: ꝛ poſſit eſſe abbas ſine diſpēſatione.de eta.ꝛ quali.intelleximus.de tēp.or.ex parte. Non debēt abba‑tes vſurpare que ſunt ep̄oꝝ.de exceſ.prela.accedentibus.

Abbates ꝛ alij prelati religioſi iuriſdictionem habētes poſſunt excōicare ſuos ſubditos.de ma.ꝛ obe.cū in eccle‑ſijs.de ſimo.ſicut tuis.de of.or.cū ab eccleſiarū. Quādo abbas ꝛ cōuentus ſimul poſſunt agere vel diuiſim. de re‑ſcrip.edoceri. Non poteſt abbas terras vni⁹ eccleſie ap‑plicare alteri.de re.eccle.nō alie.c.i. Abbates populū ha bentes ad ſynodū epiſcopi tenētur venire. de ma.ꝛ obe. quod ſuper his. Abbas exēptus ſine licentia pape cede‑re non pōt. Et non exēptus ſine licētia epiſcopi.de renun. dilecti.de cōſue.cū venerabilis. Nec eccleſias ſibi pleno iure ſubiectas pōt vnire.no.Inno.ex̄ de exceſ.prela.c.vni‑re. Et no.ex̄ de ſta.mona.c.i.in clemen.in gloſ. approbat.

Abbas poteſt preſcribere cognitionē cauſarum matri‑monialiū.de preſcrip.auditis. An abbates ſint in digni‑tate.de p̄ben.de multa.per Innoc̄.de elec.indēnitatibus. lib.vi. Inno videt̄ q̄ abbatia ſit in primo gradu dignita tis. ſicut ep̄atus. cetere appellātur inferiores dignitates. xvi.q.vii.ſi quis deinceps. De hoc ſcḋm Greg.de p̄ben.licet lib.vi. An abbates exēpti ſubſint epiſcopis vel archidia conis ratione pp̄li quē habent.de of.archi.c.fi. ſcḋm Inno. ex̄ de priuil.per exēptionem.lib vi. An abbas non bene‑dictus: vel qui benedictionē non recepit: poſſit ſuos mo‑nachos benedicere vel coercere vel ordinare: vel portet baculū paſtoralem. An abbas ſit iudex ordinarius cleri corū ꝛ monachorū ſibi ſubiectorū. Cui magis tenet̄ mo‑nachus obedire: an ep̄o an abbati. Et quam ꝛ quādo iu‑riſdictionē habet in monachos.abbas vel ep̄s.de of.ordi. quanto.per Inno.ꝛ de ſup.ne.pre.c.i.per eūdem. Abbas et conuentus ſunt ꝓcuratores ꝛ miniſtri monaſterij: non dn̄i. An aūt agat pro iuribus monaſterij noīe proprio vel quo.ꝛ de ſimilibus.de teſti.preſentiū.lib.vi. De ep̄o nolē te abbates benedicere.de ſup.ne.pre.c.i. Cum abbas eli gitur: An oēs abbates quib⁹ preeſt debeant conſentire ꝛ electioni intereſſe.lxvi.di.c.i. An monachi morantes per prioratus vel cellas ſint de obediētia abbatis: ꝛ an debēt vocari ad electionē abbatis.de reli.do.c.fi.per Inno. An poſſit q̄s in abbatem eligi quācito eſt monachus factus. de elec.officij. An abbas poteſt p̄ſcribere q̄ poſſit a quo malueriṫ epiſcopo benedici.de p̄ſcrip.auditis. ſcḋm Inno.

An modice rei vel modico priuilegio pōt abbas renun‑tiare ſine cōſenſu conuētus.de preſcrip.veniens. p̄ Inno.

Si abbas habet in aliqua eccleſia iura epiſcopalia aliq̄: an intelligitur habere oīa iura epiſcopalia: ꝛ qualiter di‑cantur ad abbates ſpectare eccleſie ſiue capelle pleno iu re.de ſen.ꝛ re iudi.cum inter.p̄ Inno. Quid iuris habet abbas in eccleſijs ſibi vel monaſterio ſuo datis ab ep̄o vel a papa. ꝛ qualiter ab ep̄o poſſunt fieri hm̄oi donationes. de dona.paſtoralis.per Inno. De regulari qui ſine abba tis licētia vel eo cōtradicente aliā religionem ingreditur qua actione poteſt repeti ab eodē. ꝛ an abbas nō benedi‑ctus hanc licentiā dare poſſit. de regu.licet.p̄ Inno. An abbas poſſit de eſu carniū diſpēſare.de ſta.mona.cum ad monaſteriū.maxime per Innoc̄. An abbas dicit̄ prelat⁹ non ſolū monaſterij: ſed etiā omniū eccleſiarum ꝛ priora‑tuū ipſius monaſterij. de reli.do.cū venerabilis. p̄ Inno.

Si ep̄s eſt in poſſeſſione ſubiectionis alicuius abbatis: an per hoc ꝓbetur tenere ſentētia excōmunicationis: vel alia in ip̄m abbatē per eūdem epiſcopū lata. An abbas poſſit priuilegio ſui monaſterij renūtiare: vel monaſteriū exemptū alteri ſubijcere.co.ti.cū dilectis.per Inno. Ab‑bas poteſt eſſe in cauſa ſibi cōmuni ꝛ alijs procurator. de cenſi.ſopite. An abbas poſſit cōcedere poſſeſſiones vel adminiſtrationē alicui⁹ ville.de reſcrip. edoceri.p̄ Inno.

An ꝛ quādo abbas pro eccleſijs ſuis reſpōdeat.de cenſi. cū olim.ſcḋm eūdem. De monachis accuſantib⁹ abbatem. de accuſa.ex parte. An abbas pōt dare licētiā predican di vel celebrandi.de hereti.excōmunicamus.i. ſcḋm Inno.

An abbas obligetur alijs vel alij abbati ex cōtractu vel maleficio monachi. Et an abbas habet actionē ad repe‑tendas res depoſitas penes monachum ſuū vel monaſte riū. ꝛ qualiter tenetur abbas ex depoſito facto monacho vel monaſterio.de priuil.cū olim.ij.per Inno. An epiſco pus habet iuriſdictionē in abbatem exēptum ratione cō‑tractus vel delicti cōmiſſi vel initi in mēbris vel locis non exēptis. Et an abbas extra monaſteriū ſuū intelligit̄ ha‑bere domiciliū. ꝛ quis deponet preſbyterū abbatis exem pti.de priuile.ex ore.ſcḋm Inno.ꝛ.c.per exēptionem.lib.vi.

Cū abbatia cū ſuis prioratibus non dicitur diuerſa lo‑

r

Ad abbatū dignitatē ſpectan‑tia.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ca.⁊ ꝙ abbas poteſt monachum excommunicare.de pri‑
uile.volentes.lib.vi.per Innoc. An liceat abbati mona‑
chũ verberare.⁊ per quẽ.de ſen.ex.vniuerſitatis. De ab‑
ſolutione abbatũ circa monachos ſuos ⁊ eorũ diſpenſa‑
tione.eo.ti.cum illorum.⁊.c.monachi.⁊.c.religioſo.li.vi.
An abbas habet merũ imperiũ ⁊ correctionẽ in mona‑
chos ſuos.⁊ an poteſt eos p ſe vel per aliũ capere:vel da‑
re laico iudici licentiã capiendi.eo.ti.vt fame.ſm Innoc.
An admittatur abbas ad agendum vel defendendũ pro
eccleſia ſibi ſubdita:⁊ qualiter.de verb.ſigni.cũ inter.ſm
eũdem. De examinatione abbatis benedicẽdi.an ſit ne‑
ceſſaria.an huius benedictio fiat cũ manus impoſitione.
an ante cõfirmationem debet benedici.de elec.venerabi‑
lem.ſm eũdem.⁊ de ſup.ne.pla.c.i.ſm eũdem. An abbas
dicatur cõſecrari.xii.q.ii.alienationes. An abbas poſſit
cõpromittere pro eccleſiis ſeu capellis vacantibꝰ.de arbi.
cũ tẽpore.ſm eũdem. De poteſtate abbatũ inſtituendi ⁊
deſtituendi eos.de prebẽ.in lateranẽſi.ſm eũdem. Ma‑
gis puniẽdus eſt abbas ꝙ̃ alii a delicto in monaſterio cõ‑
miſſo.de ſimo.dilectus filius.A.per Inno. Abbas ꝑpter
inſufficiẽtiam remouetur.eo.ti.licet.ſm eũdem.ex̃ de ſta.
mona.cũ ad monaſteriũ.§.abbas. An electus in abbatẽ
eccleſia cathedrali dioceſana vacante authoritatẽ capitu‑
li eccleſie cathedralis/vel potius metropolitani in admi‑
niſtrãdo requiret.eo.ti.ſicut.ſm eũdem.et Bern. Quã‑
do factũ abbatis vel prelati intelligatur capitulũ vel con‑
uẽtus.de reſcrip.edoceri.⁊.c.randulfus.ſm Innoc. An
vnus abbas debet recipere clericũ alterius ſine literis cõ‑
mendatitiis.⁊ q̇d iuris ſi abbas non vult dare monacho
licẽtiã tranſeundi.de regu.licet.ſm Inno. An irregula‑
ris poſſit eſſe abbas.de eta.⁊ qua.tuã.per Inno.⁊ Bern.
et de cor.viti.c.penul.ſm eũdem. An abbates exẽpti vel
alii literas dimiſſorias concedere poſſint.de cleri.pere.in
rubrica.per Inno. An infamis vel exiſtẽs in minoribus
ordinibꝰ vel diaconus poſſit fieri abbas.l.diſt.accedens.
de eta.⁊ qua.c.i.⁊.c.tuam. An abbas exẽptus poſſit ſine
licẽtia pape trãſire de abbatia in abbatiã.de conſue.cũ ve‑
nerabilis.per Innoc.de elec.ſi abbatem.li.vi.⁊ in gloſ.idẽ
de. In quibus locis poſſunt benedicere abbates.de pri‑
uile.abbate.lib.vi. Quibus mitris vti debeant abbates
de priuile.eo.ti.vt apoſtolice.lib.vi.

De diſpenſatione abbatum. C

Quando et in qui‑
bus caſibus poſſit abbas diſpenſare. de
ſta.mona.cum ad monaſteriũ. de ſen.ex.
cum illorũ.xx.q.vlti.c.vlti. An cũ eo qui
furtiue ordines recepit poſſit abbas vel
prelatus inferior epo vel capitulũ diſpenſare. Et an ab‑
bas nõ poſſit diſpenſare:niſi vbi inueniẽ cõceſſum a iure.
de eo qui fur.or.re.c.ii.per Innoc. An abbas poſſit cum
ſuſpẽſis:⁊ an ipſe vel q̇s poſſit cũ monacho diſpenſare in
apoſtaſia:vel religionẽ laxioris ordinis recipiente.de tẽp.
ordi.ex parte.⁊ de apoſta.c.vlti.per Inno.⁊ alios. Diſpẽ‑
ſat abbas cũ illo qui in ſeculo ordines furtiue recepit an‑
teꝗ̃ eſſet monachus.ex̃ de eo qui fur.or.re.cum.H. Item
cum monachis quãdoq̃ qui excõmunicati ordines rece‑
perunt.de ſen.excõ.cum illorum. D

Que autem ſunt vitia q̇bus abbates pro ma‑
gna parte ſunt irretiti breuiter perſtringa‑
mus. In primis peccant q̇ hac ſpe ⁊ intẽ‑
tione ſpecialiter ducti habitu3 regularem
aſſumunt: vt abbates fiant vel priores: vel
alia officia in monaſterio habeant.contra cano.xvi.q.vii.
per laicos.de elec.officii.⁊.c.ad noſtrã. In quo etiã multi
religioſi delinquunt:paupertatẽ ⁊ laborem ⁊ eſuriem fu‑
gientes/vt diuites fiũt:quiete degãt:ſplendide reficiãn‑
tur.vide ex̃ de elec.quorũdam.xii.q.ii.gloria. Et de talibꝰ
dicit Greg.ꝙ non intendũt ſeculum fugere: ſed mutare.
liii.diſt.c.vnico. O deteſtanda ſit talis mutatio in mona‑
ſterio de paupertate ad diuitias:de ignobilitate ad hono‑
rem:de labore ad requiẽ:de ſeruitute ad dominiũ:ponit
Bern.eleganter ſuper euangeliũ miſſus eſt.ad hoc.lxx‑
viii.diſt.negotiatorem clericũ.xii.q.ii.gloria. Secundo
quia directe vel indirecte cõmuniter abbatiã emunt ſal3
electionẽ vel confirmationẽ vel inſtallationem vel bene‑
dictionem.⁊ tales niſi renũtient ſaluari nequeunt.i.q.i.ſi
q̇s neq̃.de ſimo.mattheus.⁊.c.ſicut.xiii.di.nemi. Ter‑
tio quia nullũ recipiunt niſi charitate pecunie vel alteriꝰ
tẽporalis cõmodi interueniente tacite vel expreſſe.ſuper
quo plerũq̃ obtentu abolende cõſuetudinis ſe ſatagunt
excuſare.ex̃ de ſimo.veniẽs.c.de regularibus.c.quoniã.c.
ſicut pro certo. Qui ſi accuſentur:deponendi ſunt.de ſimo.
dilectus filius.A.⁊.c.licet heli.⁊.c.ꝑ tuas. alias iudicis ar‑
bitrio puniũtur.eo.ti.intantum.de accuſa.inquiſitionis.
Quarto.q: eccleſias in quibus habẽt ius patronatus
ſibi oino appropriãt.nec ponunt ibi vicarios perpetuos.
⁊ poſitos ita grauant ꝙ non poſſunt hoſpitalitatẽ tenere
nec epiſcopo in epiſcopalibus reſpõdere.de prebẽ.de mo‑
nachis.c.auaritie.⁊.c.extirpande.⁊ eo.ti.c.i.li.vi.⁊ de ſup.
ne.prela.c.ii.⁊ eo.ti.quia regulares.in clemẽ. Quinto.
quia ad eccleſias ad ipſos pertinẽtes ſine pecunia nemi‑
nem preſentant.⁊ vt vitium vtrũq̃ pallient:plerũq̃ eccle‑
ſia vacãte ſuper ea mutuũ recipiunt vſq̃ ad aliquam cer‑
tam ſummã pecunie:⁊ eam ſic obligatã demũ conferunt:
dicẽtes ꝙ quelibet res tranſit cũ onere ſuo.de deci.paſto‑
ralis.⁊ de pig.ex literis.ſed ſeipſos seducũt.quũ etiã epis
hoc nõ liceat. Immo vacante eccleſia etiã fructꝰ interim
percepti ſunt futuro ſucceſſori fideliter reſeruãdi:vel ali‑
ter in vtilitatẽ eccleſie conuertendi.de offi.ordi.cum vos.
vide ex̃ de offi.ordi.preſenti.lib.vi. Et q̇ aliquid inde ſub‑
trahit:etſi epiſcopus ſit:tãꝗ̃ furti ⁊ latrocinii reus hono‑
re ſuo priuari debet.x.q.ii.c.ſi. Tales enĩ exactiones ⁊ cõ‑
ſimiles ſunt penitus interdicte.⁊ ſi quis eas receperit:te‑
netur in duplũ eas reſtituere in vtilitatẽ grauate eccleſie
conuertendas.de ſimo.audiuimus. Qđ intelligas ſi pro‑
prium habeat.de preben.de multa.§.⁊ ſi vltra.⁊ de ap.re‑
prehẽſibilis.§.ſi autem. Alias hec in penã aliam cõmute‑
tur.de malc.ſtatuimus.de iude.c.ad liberandã. Sexto
quia dant pactiones aliquas vel certã pecuniã vel domũ
cõmodant alicui tali pacto.ꝙ decimas certarũ poſſeſſio‑
num eis ſoluant:vel apud eos ſepulturã eligant.que pa‑
cta in preiudiciũ eccleſie parochialis facta minime ſunt
ſeruanda.de pac.plerĩq̃.etiam ſi iuramentũ interueniat.
vt no.Oſtien.in ſumma de ſepul.§.an licitũ.V.quid ſi q̇s
eligat. Vide ex̃ de ſepul.animarũ.li.vi. Septimo.quia
negligũt punire monachos fugitiuos.xviii.q.ii.abbates
⁊ eos reuocare/inquirere/⁊ recipere/ſalua ordinis diſci‑
plina.ex̃ de regu.c.ſi. Octauo.q: recipiunt monachos
alienos ſine literis commendatitiis.xviii.q.ii.abbates.in
ſi.⁊.c.quam ſit. Nono.quia indiſcrete monachos ſuos
eiiciunt.ex̃ de reſcrip.cũ dilecta. Vide qđ legitur ⁊ no.ex̃
de ma.⁊ obe.cũ in eccleſiis.in ſi.⁊ de ſta.mo.ea que.§.ipſi.
in quo mortis eorũ rei ſunt.ar.xvi.q.i.placuit. Decimo.
quia monachis ſine cauſa literas dimiſſorias cũ quibus
vagãtur per mundũ.xvi.q.i.monachi vagantes.ex̃ de of.
ordi.quãto.concedunt.⁊ credũt monachi ſe per tales lite‑
ras abſolutos.quod tamẽ verum nõ eſt:quouſq̃ ab alio
ſint recepti.lxxi.diſ.illud quoq̃.⁊.c.de aliena.⁊.c.clericis.
vii.q.i.non oportet.⁊.c.peruenit.xxi.q.ii.c.i.⁊.ii. Vbi dicit
Leo.ꝙ non debent dari litere dimiſſorie.niſi conſtet qua‑
re.ne ouis errans ⁊ perdita inueniatur ſine paſtore.lxxi.
di.epiſcopus. Et vide qđ no.Inno.ex̃ de renu.c.ſi. Vn‑
decimo.quia reuertentes vel alios fratres delinquentes
ſicut latrones/quũ aliter corrigi poſſent/ponũt in vincu‑
lis.lxxiiii.diſt.quorũdam. Et per laicum faciunt capi:vel cui‑
verberari.quũ hoc per monachũ vel ſaltem per clericum
fieri deberet ⁊ poſſet.in quo caſu excõmunicationis vin‑
culũ non euadunt.ex̃ de ſen.excõ.vniuerſitatis. Et hoc eſt
norma praue conſuetudinis.ex̃ de ſta.mona.ea que.in ſi.ca.

Abbatũ erratus frequẽtiores.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶Duodecimo. quia ſi aliqui monachi grauati. alias cōtra.ex̄ de appel.ad noſtrā.c.de priore.⁊.c.reprehēſibilis.§.ſi.appellant:appellationi nō deferunt. ſed appellātes capiunt/verberāt ⁊ excōmunicant.ex̄ de accuſa.olim.ꝑpter quod ad ſedē apoſtolicā ſunt mittēdi.ex̄ de appel.de priore. ¶Decimotertio. quia quoſdā monachos ex carnali amore exaltant:alios ex odio vel inuidia opprimētes.xv.q.vij.c.j. ¶Decimoquarto.q: ſub ſpe pietatis impietatē palliantes occaſione hoſpitalitatis manducāt carnes extra refectoriū:illos quos familiares habent ſplendide ſecum reficiētes.alijs qui portāt pōdus diei ⁊ eſtus. Mat.xx.eſurientibus in refectorio.quū tamen ſine delectu perſonarū nunc hi nūc illi eſſent ſm regulā euocandi.de conſe.diſt.v.carnem.ex̄ de ſta.mona.cū ad monaſteriū.§.in refectorio. ¶Decimoquinto.q: infirmis ⁊ debilib⁹ male puidēt.p̄e.c.cū ad monaſteriū.§.debiles. ¶Decimoſexto.q: permittūt continue monachos habere pecuniā. cōtra ex̄ de ſta.mona.monachi.c.ſuper quodam.c.cū ad monaſteriū.§.ſi. Non poteſt abbas cōcedere monacho nō officiali pecuniā:vt eam expendat in ſuis vel aliorū neceſſitatibus ꝑ libito volūtatis.q: hoc eſt ipſum eſſe proprietariū. ſicut cōmuniter faciūt hodie oēs prelati religioſorū.cōtra iura hic allegata.quia magis cōtrahitur proprietas in retētione pecunie: ꝙ in reb⁹ alijs quarū vſum poſſunt cōcedere prelati ſuis ſubditis religioſis:⁊ licentiā dandi eas.xij.q.j.nolo.c.nō dicatis. Ad hec optime facit quod legitur ⁊ no.ex̄ de pig.c.vlt.ſuper verbo pecuniā.in gloſ. vero. Hic adde quod legitur ⁊ no.xxvij.q.j.de viduis.j. ⁊ ex̄ qui cleri.vel vo.c.vlti.que vidētur contra. Et adde hic qđ ſcripſi.j.in.§.adhuc petita.ꝟ.ſed cōtra hoc.cum.vj.ꝟ. ſeq. in ar.lxiiij. ¶Decimoſeptimo.quia eccleſias ⁊ decimas ⁊ alia ſpūalia recipiunt de manu laici:⁊ curam animarū cōmittunt monachis ſine licētia epiſcopi. ⁊ ſacerdotes habētes curā inſtituunt ⁊ deſtituūt per ſe ꝑ libito volūtatis et alias vſurpant iura epiſcopalia.xvj.q.j.peruenit. ex̄ de prebē.in lateranēſi.de priuil.cum ⁊ plantare. ¶Decimooctauo.q: monachis nobilib⁹ parcūt ob potētiā amicoꝝ. quū tamen ex quo incorrigibiles ſunt/eſſent eijciendi.de ſta.mona.ea que.§.j.xlv.diſt.ſed illud.de regu.c.ſi.§.ſi.

¶Articulus Uiceſimuſquartus. A

Viſo de abbatib⁹ de monachis noſtri tēporis videamus. Et licet ſint ꝗplurima vitia monachorū ⁊ aliorū religioſorū:hec tamē magis deteſtabilia ⁊ penitus condēnanda. ¶Et primo.quia cōtra abbatē cōſpirant volentē eos corrigere.⁊ eū procurant deponi:⁊ aliū ſibi inſtitui ſm mores coꝝ.cui nulla poteſtas remanet dū monachis incipit ſubiacere.xviij.q.j.nullā poteſtatem.xj.q.j.coniurationū.⁊.c.conſpirationū. ¶Secundo.q: non ſolū conſpirāt ad depoſitionem:ſed ad extinctionē ei⁹ vel detruncationē.ſicut illi qui in necem Benedicti nequiter coniurarūt.vij.q.j.§.hoc tunc.in ſi.xviij.q.ij.§.ecce in toletano.⁊ tales ſunt infames:nec ad teſtimoniū admittendi p̄eal.c.conſpirationū.⁊.c.cōiurationū.de ſimo.licet heli.per.c.per tuas.de ſen.⁊ re iudi.cū.J.⁊.A. ¶Tertio.quia incautā familiaritatē habent cū mulieribus quas ſibi cōmatres faciunt.cōtra iura de cōſe.di.iiij.monachi.⁊.c. nō licet.xviij.q.ij.peruenit.c.pernicioſam.niſi ſit epē fact⁹.vt no.xviij.q.j.c.j.gloſ.j. ¶Quarto.quia incaute cū monialibus cōuerſant.xviij.q.ij.monaſteria.⁊.c.in decima actione.⁊.c.diffinimus. vbi dicit ꝙ non licet monacho cōuiuari cū monacha.nec ſecū in eodē monaſterio habitare/nec loqui etiā cum conſanguinea:niſi per verba cōpendioſa: ita ꝙ cito recedat:et ſub teſtimonio abbatiſſe.et idē iuris eſt de abbate. Ideo nec clericus nec laicus debet ipſorum monaſteria frequētare.ex̄ de vi.⁊ hone.cleri. monaſteria. ¶Quinto.quia quidā ex ipſis non erubeſcunt matrimoniū contrahere.xxvij.q.j.vt lex.⁊.c.impudicas.licet matrimoniū non teneat quū bigami ſunt effecti.xxvij.q.j.quot.⁊.c.monacho.ex̄ de biga.nuper. ⁊ hodie ſunt excōmunicati.ex̄ de cōſan.c.j.in clemē. ¶Sexto.quia vagant extra monaſteria ſine licētia abbatis ſui.xvj.q.j.quidam monachi.⁊.c.ſeq.⁊.c.legi.⁊ ex̄ de offi.or.quāto. ¶Septimo.quia ſunt otioſi.ex̄ de renū.niſi.§.verū. de cōſe.diſt.v.nunꝗ. ¶Octauo.q: comedunt carnes cōtinue ſine infirmitate ⁊ debilitate ⁊ diſpenſatione abbatis.de cōſe.di.v.carnem.⁊ ex̄ de ſta.mo.cū ad monaſteriū.§. in refectorio. ⁊ contra eorū regulam que dicit. Carnes oino non comedant. Sed dicūt monachi carnales ꝙ eis prohibent ſm regulā carnes bipedū.ergo poſſunt a ſenſu cōtrario comedere carnes quadrupedū.ar.ex̄ de his que ſi. a pre.cum apoſtolica.ſed nō habet locū argumentū a contrario vbi ius contradicit.vt in p̄e.c.carnē.quod.c.carnes ſimpliciter monachis ꝓhibet. ¶Nono. quia gloriātur de nobilitate ſua ⁊ potentia amicorū:propter qđ viuere volunt ad libitū ⁊ alijs dominari.quū tamen monachatus oēm nobilitatem tollat.in aut.de monachis.in pn̄.coll.j. xxvij.q.ij.c.ſcripſit.de purga.cano.c.j.⁊ in gloſ.ij.doct.quod prohibet conciliū generale.ex̄ de ſta.mona.ea que.§.j. Et gloriā mundanā venantur. Et cū ſecularibus cōuerſantur contra etymologiā vocabuli ſui:ſm quā monachus ſolus et triſtis ſedere debet:nec de mūdo debet diſputare:cui mortuus eſt. Monachus enī dicitur a monos ꝙ eſt vnus/et cahos triſtis.xvj.q.j.placuit.⁊.c.ſunt nōnulli. ¶Decimo. quia volunt habere cellas a dormitorio ſeparatas.nec volunt abſtinētiam cōmunem tenere.xx.q.iiij.monachum.⁊ c.ſeq.⁊.§.verū. ¶Undecimo.quia propriū habent.ex̄ de ſta.mona.c.ij.⁊.c.cū ad monaſterium.§.ſi.xij.q.j. non dicatis. ¶Duodecimo.quia ſibi adinuicē inuident.⁊ tota die murmurat vnus cōtra aliū.vj.q.j.deteriores. de peni.d.j.homicidiorū. quod eſt contra regulā veritatis: ſm quam cauſa cōmendandi tui nihil debes facere: quo minor ali⁹ ſiat.xj.q.iij.ſi quis vero. ¶Decimotertio. quia aduocati exiſtūt.ex̄ de poſtu.ex parte.xvj.q.j. preſentiū. ¶Decimoquarto.quia phyſicā ⁊ leges audiunt: aut in eis ſtudent extra clauſtrū.ſm Inno.ſed ſm Oſtie. etiā ꝓhibitio multo potius eſt in clauſtro.ſm mētem.vt no.in iſto.c.ſi. Idē tenet Archid. Sed teneo cū Inno.quia pena maxime excōmunicationis:qua maior in eccleſia dei nō eſt.xxiiij.q.iij.corripiātur.reſtringenda eſt.ex̄ de elec.ſtatutum.lib.vj. ſed ſi doctoratus legeret:nō incurreret.ſm Jo.an. qui ſic no.in iſto.c.non magno. Un̄ ſunt ipſo iure excōmunicati. ex̄ ne cleri.vel mona.nō magno.⁊.c.ſi. ¶Decimoquinto. raro pure obediūt:ſed in proprio ſenſu viuūt.xij.q.j.nō dicatis.ex̄ de ma.⁊ obe.in eccleſijs.xciij.diſt. a ſubdiacono. ¶Decimoſexto.quia habitū ſine neceſſitate ⁊ temere dimittūt vel occulte portant. Un̄ ſunt hodie excōmunicati. ad hec.xx.q.j.c.vlti.ex̄ de vi.⁊ hone.cleri.clerici officia.⁊.c. deus.ex̄ de inde.in nōnullis.ne cleri.vel mo.vt pericloſa.li.vj. Adde hic qđ notaui.s̄.in hac parte ſecūda.in.vj.cōſideratione pape.ꝟ.ſed quid.cū.ꝟ.ſeq.ar.xiiij. Ex cauſa enī poſſet dimittere.ſ.ad ſe mutandū.vel cauſa pluuie.vel nimij caloris in cella.vel per viā.vel laboris.vel timoris.vel cōformationis quantū ad habitum exteriorē. faciunt ad hec que no.ex̄ de vi.⁊ hone.cle.ſi quis ex clericis. ⁊ quod legit ⁊ no.eo.ti.clerici.ij.cappas. et qđ legitur ⁊ no. eo.ti.deus qui. Nec dimittit habitū:qui volūtatem dimittendi nō habet:ſed cito reaſſumit.vt in.l.canonizata. ⁊ in his q̄ ibi no.de peni.diſt.j.l.diuortiū.⁊ ex̄ de ver.ſigni. nā ⁊ ego. ⁊ optime in.l.canonizata deſtitiſſe cū accipimus qui totū animū agendi depoſuit non quoniā diſtulit accuſationē ſub.§.notādum.ij.ij.q.iij. ¶Decimoſeptimo.quia quotidie inter ſeculares morātur ⁊ in ciuitatibus ⁊ cū ſuis parētibus de prelatorū ſuorū extorta licentia vel nō data cōtra.xvj.q.j.ſi cupis.c.monachi vagātes.ex̄ de of.or.quāto. Uide de ſta.mona.ne in agro.§.quia vero.in clemē. Nam ſicut piſcis ſine aqua:ſic monachus ſine monaſterio mortuus eſt.xvj.q.j.placuit.j. ¶Decimooctauo. ꝓcurant ſua ſtudia.⁊ doctorari vt preſideant ⁊ alijs dominentur cum

Vulgaſ dicta monachorū ſidera